

Monumentenstatus restanten steenfabriek Jufferswaard te Renkum

Lambert van Gils, de Pilogroep

In hun vergadering van 25 mei 2021 heeft het College van B&W besloten het voorstel goed te keuren van wethouder Rolink en het Team Beleid Ruimtelijk Domein om de monumentenstatus toe te kennen aan de "restanten van de steenfabriek in de Jufferswaard te Renkum". De Pilogroep is nu bezig de fondsenwerving voor restauratie van de schoorsteen te starten.

In september 2017 werd op de Open Monumentendagen, door HGR georganiseerd, de zogenaamde 'Pilogroep' opgericht, een groep vrijwilligers behorend bij de Stichting Renkums Beekdal. "Pilo" is nu een geuzennaam die vroeger de koosnaam was die de steenovenarbeiders, Renkumers en anderen, gaven aan de fabriek en/of aan de fabrieksbazen: ze werkten "bij Pilo". Veel - nu oude - Renkumse mannen hebben in hun jongensjaren de Pilo-schoorsteen beklommen. Het boekje "Pilo, feiten en verhalen" is door ons uitgegeven en beschikbaar bij HGR, in het Informatiecentrum Renkums Beekdal en bij Ina Loenen. De Open Monumentendagen van 2017 zijn gebruikt om aandacht te vragen voor o.a. de cultuurhistorische elementen in de Jufferswaard, in samenhang met de natuur. Er is intussen verdienstelijk gewerkt door de Pilogroep: maandelijks schoonmaak door de Pilo-schoonmaakploeg, er zijn natuur-/cultuurexcursies geweest en er is van het gebied intussen een uitgebreid gebruiksonderzoek gedaan door de WUR, waarvan het rapport eind 2019 in het Infocentrum Renkums Beekdal is aangeboden (zie <https://edepot.wur.nl/496590>). Dat vormt nu de basis voor gesprekken met de eigenaar van de Jufferswaard: Staatbosbeheer.

Drie steenovenschoorstenen v.l.n.r.: Heteren, Jufferswaard (Renkum) en Randwijk, in driehoekverband langs de Neder-Rijn. Foto LvG voorjaar 2021

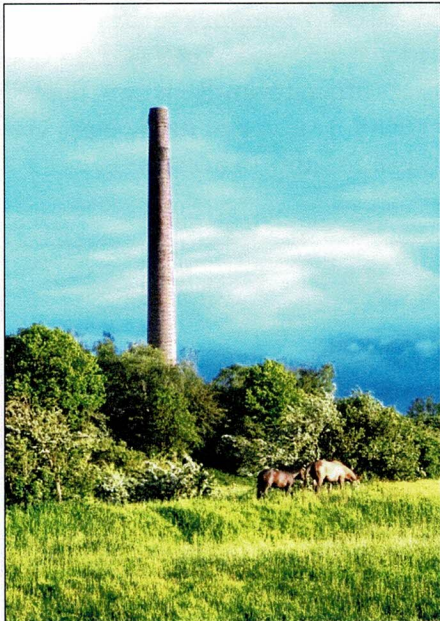
Omdat de Pilo-schoorsteen, met de twee soortgelijke schoorstenen aan de overkant van de rivier, in een driehoekverband staat, zijn met de burens (de bedrijven Wienerberger en Zilverschoon) aan de overkant gesprekken gevoerd. Er is een deskundige taxatie gemaakt voor de nodige werkzaamheden en er is overeenstemming met de eigenaar/beheerder (Staatsbosbeheer = SBB) over het belang van behoud van deze schoorsteen binnen het SBB beleid van "beleefbare ruimte" in relatie tot de Natura-2000 gebieden. Ook met de provincie zijn gesprekken gevoerd o.a. over de eventuele betekenis van de Pilo-schoorsteen binnen het landschap- en recreatiebeleid.

In samenwerking met de Pilogroep heeft SBB als eigenaar gevraagd om de gemeentelijke monumentenstatus toe te kennen aan de schoorsteen zodat ze met deze status aan kunnen kloppen bij de provincie en andere mogelijke medefinanciers voor een noodzakelijke onderhoudsbeurt, die is begroot op ca. 200.000 Euro. In opdracht van de Gemeente Renkum heeft het Gelders Genootschap de monumentale waarde onderzocht aan de hand van de gemeentelijke wegingsmatrix. Het resultaat en dus hun aanbeveling was positief.

Een fraaie en veilige schoorsteen met de nodige andere restanten uit het verleden van de stenenfabricage in de Jufferswaard zal ook bijdragen aan het versterken van de landschappelijke kracht van de uiterwaarden van de rivierdorpen

Renkum/Heelsum en Heteren/Randwijk.

Als de status niet verleend was zou het verval doorgaan en zonder onderhoud zou de bijna 50 meter hoge schoorsteen op termijn zo onveilig worden dat deze 'n keer zal instorten. Dat zou al jammer zijn op zich maar het zou er ook voor zorgen dat een groot deel van de Jufferswaard een, wellicht lange, periode had moeten worden afgesloten voor wandelaars wegens instortingsgevaar. Nu is er een kans op veilig behoud. Enkele leden van de Pilogroep zijn nu druk aan het zoeken naar mogelijkheden om de restauratie gefinancierd te krijgen en om een 'Podwalk' langs de resten van de steenoven te ontwerpen en te laten maken voor de wandelaars.

De schoorsteen van Pilo voorjaar 2021